

de patru ori in septembra: Joi-a si
vineri; era candu va pretinde im-
portanta materiei, va fi de trei se-
si de patru ori in septembra.

Pretul de prenumeratii,
pentru Austria:

anu intregu	8 fl. v. a.
dumneata de anu	4 fl. v. a.
paranu	2 fl. v. a.

pentru Romania si strainatate:

anu intregu	12 fl. v. a.
dumneata de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Pesta, in 25 maiu n. 1873.

De 14 dile in ordine, era epistola
confidentiale pri la din Viena, de
persoana de influenta, care ni spune
in sferele mai nante se prepara o
imbare oresi care a politicei de
tutu.

Ni se asecura ca — dlu c. Andrassy
ori scie, ori preseinte acestia, si —
iar dupa inspiratiunile sale, astazi aici
noi Deak joca pre liberalulu, coche-
dus mereu cu stang'a, er stang'a se
eta totu mai solidaria cu drept'a, pentru
astfelui — „nesdravennii de domni ste-
ntori, in facia lumei se apara compa-
nisti si resoluti d'a impededac ori ce schim-
bre, ce li-ar luat din mana poterea si li-
mitata d'a storce tier'a intru interesulu
interiori magiare si a magarismului
nisiu.

Nu potem s se scimu, ce este ade-
nu in lucru, atat'a vedemu, ca planu-
si measurele de magiarisare pre facia,
banii comuni ai tierei, din dia in dia
mai cutesatorie si chiar nerusiti.
Dupa ce, — firesce parte mare
in ticalosi si nepasarea romaniloru,
succese domnilory magiari a infinita
sovereitate magiara in Clusiu in medi-
ul Romaniloru, precandu acestia, a
sovereitatea tierei, n'au nici macar o aca-
mata de drepturi, — acumia ministrulu
instructiunii publice, precum insusi se
mai de unadi naintea unei depu-
tioni din Temesiéra, lucra la planulu
a infinita — in data de la tomna — o aca-
mata de drepturi, er numai magiara, in
amita capitala a Banatului, pre candu
romanii, maioritatea, absoluta a popora-
mei acelui tienutu, n'au nici macar
a bietu gimnasius, o biet'a scola reale,
peste totu din partea statului nici celu
a micu ajutoriu pentru scopurile de
latura! — Si apoi sciti in ce proportiu-
este acolo elementulu magiaru? Cam
4000 de suflete intre 1.100,000! adeca
in a 22-a parte!

Si unui atare planu alu domniloru
nu dicem o cutesare orba!?

Nemic'a sub sora n'ar fi in stare a
str si condamna astfelui — politic'a
loru passivisti ai nostri, si a nume a
loru 2—3 corifei ai loru, datatori de
un, facia de alegerile de anu pentru
etate din Pesta, si — deca am ave unu
jurnal s se judece dupa dreptate
ratinabilitate, — nemic'a sub sora n'ar
in stare a ni justificatatu de etiatante
gram'a ce noi am propus'o in martiu
in acesta privintia, casu cele ce se
trebuu astazi din colo peste Laita, a
pe in partile si in diariile opositiuniei
romani, a passivistilor Cehi!

Pe intrecute cu activistii seu consti-
tionalii centralisti nemti, cu incorda-
turor poterlor loru, lucra passi-
on pentru d'a partecip la alegeri si
scote catu mai multi deputati — pen-
satul imperiale, pre carele ei —
a, bene — nu-lu recunoscu! Bagati
a: Nu-lu recunoscu!!

Si deca cine-va vine a intrebá, pre-
m pre desu facu si discutu foile nem-
ici centralisti, ca — „bre vor intrá fe-
derati in satul imperiale, pre care
nu-lu recunoscu?“ — atunci ei, cu
in choru si in completa armonia re-
du: „Ei bine, ce vi pasa vba ca ce
face noi! Nime n'are dreptu a re-
de, ma nici a discute asupra acestei
sunt, nainte de timpu. Acestia este o
adore de tactic'a nostra natunale, pre
generalii nostri vor deslega-o dupa
regurdri, la timpul seu, cum va cere
nu cauzei nostre. Basta!“

Auditii domnilor: Baritiu, Hodosiu,
Macellariu, auditii si pricepeti macar acum
pre altii, deca la timpul seu, nici de cum
n'ati voit s se ne pricepeti pe noi!

Pesta, in 24 maiu n. 1873.

In Francia cu pasu rapede — par-
ca se aprobia crisa cea mare, pentru
constituirea stabile a Republicei.

Gouverniu dlu Thiers, in data la
redeschiderea adunarei natunale, joia
trecuta in 19 maiu, prin ministrulu jus-
titiei Dufaure, presentă — conformu
insarcinarei ce avea, proiectulu de lege
„despre organisarea potestatilor publice.“

Nemicu pre lume n'ar pot s se areta
mai luminatu si mai respicatu — spiri-
tul, dupa care dlu Thiers ar doru a creia
o noua Francia, o „Repubica conserva-
trice,“ scutita de precipitari — fia in
drept'a, seu in stang'a.

: Proiectul intregu se cuprinda din
16 articoli. Partea prima tractedia despre
potestatile publice ale Republicei; una
Senatu din 265 de membri, directu ale-
si, — una camera representativa, din
537 de membri, er directu alesi, dar du-
pa cercuri de cate 100,000 de suflete, si
— in fine presedintele Republicei, carele
totu la 5 ani se alege de nou, pre cum
asemenea si Camera, pana aandu sena-
tulu este a se alege pe 10 ani, totu la 2
ani renouindu-se o a cincea parte, trasa
la sorti.

A dou'a parte suna despre sver'a de
activitate a celor trei faptori de statu.

Partea a trei si ultima cuprinde
unele dispusetiuni transitorie.

Votulu universalu nu se restringe
de catu prin etatea de 21 ani si prin
conditiunea d'a locui de 2 ani acolo,
unde vré cineva se-si essecute dreptulu
de alegere.

Minutiosa pon' la ridiculu e — ca-
lificatiunea prescrisa pentru postulu de
senatore, si — de asemenea noua e com-
penere congrèsului, adeca a corpului
alegetorii pentru presedintele Repub-
licei; se compune adeca acestu corpu
— din toti membrii senatului, toti depu-
tati Camerei si din cate trei delegati ai
consilialor superiori a fie-carui departa-
mentu.

In partea cu dispusetiunile transi-
torie se statoresce, ca nouele alegeri
pentru Senatu si Camera se se essecute
astfelui, incatu aceste corpori legiuitorie
se se pota intruni in aceeasi dia, in ca-
rea adunarea natunale de astazi se va
disolve!

O alta statorire e, ca mandatulu
presedintelui prezinte alu Republicei
are se tieni, pona la adunarea si votarea
congresului electoralu pentru altu pre-
siedinte.

Acost'a este in esintia cuprinsulu
legei, prin carea dlu Thiers crede a pot
constitu definitivmente si sicuru Repub-
lica sa in Francia.

Marturisim ca — din punctu de
vedere alu conservatismului — proiectu
este admirabilu. Are si unele cau-
tele forte bune, in contra lovitureloru
de statu. Camer'a d. e. nainte de espi-
rarea mandatului seu nu pota fi disolu-
ta forta incuviintarea senatului prin votu
secretu!

Ca — ce impresiune a facutu acestu
proiectu asupra partitelor in Adunarea
natunale, usiora potem pricepe, candu
cetimt, cumca drept'a ascultandu primii
paragrafi, mai vertosu dupa scurt'a, insa
cu atatu mai meduvos'a espunere de
motive a dlu Thiers, n'a permis a se
ceti mai departe!

Monarchistii nu vor s se auda de
acesta lege, pentru ca nu voiesc a primi
Republica definitivmente; Republicanii
cei radicali — nu vor s se auda de acesta
lege, pentru ca nu vré Senatulu
si alte mesure restringetorie de dreptu!

Vorb'a e, ca caus'a s'a pusu pre ta-
petu si trebuie s se desbata, si — se va
desbata, si multi credu ca are s se fia res-
presa, in care casu dlu Thiers ar fi de-
cis u demisun.

De acosta eventualitate toti cei ce
iubescu pacea si liniscea — tare se temu,
si acosta temere pota s se induplice pre
Republicanii radicali — a cede necesi-
tati momentului si a primi propunerile
dlui Thiers — in cele principali.

Astfelui fiindu, tocmai in momentu
lumea cu mare incordare si-a atientit
ochii spre Versalia.

Intr'aceea — alalta-ieri, luni in
Strassburg se incep u respunderea mil-
liardului alu cincilea, celu din urma,
dupa care indata pamantul Franciei va
fi curatit de celu din urma soldatu ger-
manu.

Din espunerea de motive a dlu
Thiers, estragemu urmatoriele:

„Dnii mei! Candu dvóstra v'ati adunatu
pentru prima data la Bordeaux, tote giuru im-
pregiu de dvóstre au fostu ruine. Organiza-
tiunea statului intregu, in urmarea unui res-
bulu infrosciatu, a fostu struncinata; nici o
potestate publica n'a remasu ne-atinsa, —
si se pota dice ca in mediul institutiunilor
derivate, in Francia dintre tote superioritatile
a remasu numai suveranitatea natunale.“

„Acesta suveranitate este a Vostra; dar
o adunare natunale suverana, de la carea tote
depindu iu statu, carea pune potestate essecu-
tiva si acesta o increde barbatului aleas de
sine, — acesta in fapta au fostu unu Regim
de forma republicana, si dvóstra iati data nu
mele cele adeveratu, „Capulu poterii essecutive
a Republicei francese,“ er mai tardiu prin legea
din 31 aug. 1871, titulu de „presedinte alu
Republicei.“

„Repubica deci este form'a legale a Gu-
vernului nostru. Dar caracterul ei provisoriu
— si lacuile organismului ei o lip-
sescu de conditiunile poteri si stabilitatii.
— Deci se lucra de statorirea unui
regim republican regulat. De aci prim'a
ideia fundamentala a proiectului e: organiza-
tiunea positiva a Regimului republican.

Organisandu-se elu astfelui, regimulu va
aper a energie ordinea si republica conser-
vativa, — si numai asta, sub aceste condi-
tiuni ea va pota fi durabile.

Dupa cea mai noua scire telegrafi-
ca de ieri din Paris, dlu Thiers este de-
cis u aperi a propunerea cu cea mai
mare energie si in casu de nereesire — a se
retrage. Elu este in cea mai deplina cre-
dinta ca, numai o Republica ca a sa,
pot restaura vedi si influenti a Fran-
ciei in lume.

**Domnia magiarului — seraofa
romanului!**

Baia-de-Crisiu, (in Zarandu) 18 maiu 1873.

(Se nu mai dica nime ca vorbimu for-
tei, ca n'avemu causa d'a ne supera pre
Deak si pre ai set si d'a ne plange cu amaru
contra afurisitei sisteme de astazi, — éta date!)
Domnii de la potere si partid'a loru, pentru
d'a se justificatua naintea lumei, ca pe anul
curintu au urocatu contributiunile, cari si pana
acuma s'au dovedit u nesuportabile, prin foile
loru au implutu lumea cu neadeveruri, ca tier'a
si poporul de la 1867 s'a imbogatit intr'
unu gradu admirabilu; totu acesta nota a
cantalo si partid'a guvernului in dieta cu oca-
siunea portactarei budgetului, in fauru a. c.
Unii puteni deputati dietali, la acea ocazie au
negat acesta afirmatiune, intre acesti a fostu
si deputatul nostru, carele in cuventarea rostita
la acelu obiectu, a documentatua ca tier'a si po-

Prenumeratii se facu la toti dd. cores-
pondinti ai nostri, si de a dreptul la Re-
dictiune Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresu si corespondintile, ce pri-
vesc Redactiunea, administratiunea seu
speditur'; cate vor fi nefrancate, nu se vor
primi, era cele anumite nu se vor publica

Pentru anunz si alte comunicatiuni de
interesu privatu — se responde cate 7 cr.
de linia; repetirile se facu cu pretiu sca-
diutu. Pretul timbrului cate 30 cr. pen-
tru una data se antecipa.

porulu de la 1867 nu numai ca nu s'au inavutu
ci din contra, a saracit u in gradu ingrositoru
intru atata, ca o parte mare din popor, care
pana la 1867, adeca pon'la darea tierii pre
man'a ungurilor — se poteau dice „omeni
avutu“ astazi sunt cersitori, ne fiindu in stare
de a-si plati nici contributiunea de si, prin
esecutorii de dare s'au despoliatu de tota averea
misticatoria, in catus in cas'a loru nu vei afla
averie misticatoria de unu pretiu de 4 — 5 fl. v.
a: si asia in daru vor urea dnii de la potere
darea, caci poporul nu va si nu este in stare a
platit. Si de si n'are nime nici cea mai mica
dubietate, ca tier'a si poporul a seracit u si
seraceste pe dia ce merge, pre cum simtimu
amaru ou totii, totu — si cugetul a nu fi de pri-
sosu, ca se aretu acesta si chiar cu citre.

In Comitatulu Zarandului in anul 1870
a fostu contributiunea 108,964. fl. v. a. din
care pana in finea acelui anu s'a platit 51,537,
remanenda in restantia 57,426 fl. Contribu-
tiunea de consumu a fostu 2820 fl. din care
s'a platit 2012 fl.; a remas in restantia 807
fl. — Competit'ia de equivalentu a fostu 356
fl. din care s'a platit 194 fl. a remas in res-
tantia 171 fl. Contributiunea de timbru si com-
petitie a fostu 2804 fl.; s'a platit 1248; a
remas in restantia 1555 fl. v. a.

In anul 1871; a fostu contributiunea
directa 108,503 fl. v. a. Din acesta, pana la
finea acelui anu s'a platit 44,002 fl; a remas
in restantia 64,501 fl. v. a. Contributiunea
de consumu a fostu 2820 fl.; s'a platit 2093
fl. a remas in restantia 726 fl. — Competit'ia
de equivalentu a fostu 446 fl.; s'a platit 243;
fl; a remas in restantia 203 fl. — Contributiunea
de timbru si competitie a fostu 7905 fl.; s'a
platit 1422 fl.; a remas in restantia 6483;
fl. v. a. —

In anul 1872, contributiunea directa a
fostu 109,378 fl; pana in finea acelui anu s'a
platit 13,049 fl; a remas in restantia 96,329
fl. — Contributiunea de consumu a fostu 2818
fl.; s'a platit 1914 fl.; a remas in restantia
904 fl. v. a. Competit'ia de equivalentu a fostu
1297 fl.; s'a platit 15 fl.; a remas in restantia
1281 fl. — Contributiunea de timbru si com-
petitie a fostu 10,919 fl.; s'a platit 753 fl.;
a remas in restantia 10,166 fl. —

Asemenadu acuma, catu contributiune
a platit poporul — in fie-care din acesti 3
ani din urma, si catu a remas in restantia, si
luandu in considerare si acea ca, contribu-
tiunea s'scosu cu esecutiune, luandu bietului
poporul totu ce a avut la casa, — se vede ecla-
tantminte si fora cea mai mica dubietate ca,
tier'a si poporul sub acesta stepanire magiara
din anu in anu a saracit si de presente a z-
junsu la gradulu despartei! Si cum nu? candu
contributiunea pre langa tote ca esecutorii de
dare, totu ce a vutu poporul misticatori, i-a
luat, intru atata, in catu omenii cari aveau
pana acum'a 4 boi, cai si alte vite de economia,
a zjunsu de-si era pamantul cu o bieta vaca
si unu vitiulu, prinsi la plugu; era carii au
avutu 2 boi, nu mai au cu ce se-si are pam-
entul, ci — pre catu ajungu, prin braciale famili-
lei si lu sap'a cu sap'a! *) — Intr'adeveru,
candu omulu vede acestea, nu pota a nu veni
la cugetulu si crediti'a, ca — domnii unguri
espresu pentru aceea au luat, seu au primitu
l'a 1867 stepanirea tierii, ca se seracesa ti-
er'a si se prepadesca pre bietele popora — pu-
ruria atatu de creditiose Imperatului! —
Cum? si de unde, vor scote domnii contribu-
tiunea cea urocatu pe anul curent? — nu
mai Ddieu bunulu va sci se spuna; caci pre-
cum disei mai susu, de la poporul acestu-i
comitatu esecutorii de dare, in cei 3 ani trecuti
a esecuatu totu ce a avutu, si pe langa tote a-

*) Audi — parinte episcop Oltene, mandru-
le si sumetule lacaiu si coloru de la potere!
Auditi parintilor Josca si Elek, — auditi cui
si pentru ce scopu v'ati facutu slugi creditiose si
v'ati despartit u poporul ce ve nutresce! — |
R. d.

cestea, și din anii trecuti mai este o sumă enormă și inspaimantă de contribuție restantă: Adaugându acăsta restantă la darea urcata pe anul curent, face o sumă, cău nu ajunge întrăga avereia nemicătoră a poporului din întregul comitat spre a o acoperi!

Din acăsta triste stare a lucrurilor, se poate explica și aceea, că în anul curent marea sarbatore națională din 3/15 maiu la noi nu s'a serbată că și pana acumă, cu petrecere, muzica și saltu, — ci s'a serbată cu pierdere și dorere atâtă mai mare și cu o pompa biserică, în biserică greco-orientală din comună *Cebăia*, pre langa trasul clercilor și bulbuitul trăsucilor — cum nu s'a mai vediut! s'a serbatu chiar că — serbatoreia serbatorilor; pentru că poporul român o consideră, și trebuie să-o considere de diu'a invieri sale — după destinele proovedintei, dar — intunecata de — inamicii proovedintei!....

III.

Multiamita Tatalui din ceriu!

Domnii dela potere ér amenintia cu destuires din postu pre unu romanu, functionar superior de statu! *Onoreea și vertutea romana* — nu s'a stinsu nici chiar in cei favoriti contrarilor de mōrte ai nostru.

Multiamita tatalui din ceriu! —

Dupa scirile ce primim ca positive, in scurtu dlu *Tamasiu*, supremul capitanu, adeca prefectu alu districtului de *Fagarasiu*, are să fia inlocuitu cu unu magiaru ce nu se pricpe la gluma! („P. Ld.” amintesc de unu d. C. Boér, astadi V. comite in óre-care comitatu.)

Intre impregiurările de facia, candu domnii magiari de la potere nici nu mai facu secretu din planurile loru d'a magiarisă tiér'a, si candu prin portarea loru de siese ani de dile s'a invederat ca sōrele, cumca stepanirea loru — este despoierea de dreptu si dreptate si sacrairea generale, — intre astfelii de impregiurări, pentru unu romanu cu conștiinția de dreptu si de demnitate, nu pote fi lucru mai onorificu, de cău — a fi declarat de — necoresponditorii tendintielor si planurilor politicei loru de astadi, si astfelii ea necalificat si necapace, a fi scosu din functiune.

Noi am dis'o in mai multe rouduri si o repetim si la acăsta ocasiune: „*Domnii magiari de astadi totu mereu vinu a convinge printenut'a loru, că — nici unu omu, dar mai verosu nici unu romanu cu minte si de omenie — nu pote să li fia si remana amicu si să li spri-ginesca stepanirea!*” Nu li va remané, de cău — precum dejă au inceputu, a-si căută si ingagiă unelte dintre omenii — *fora conștiinția de dreptu, fora semtiu de dreptate, fora temere de Ddiu si fora rusine de lume*, — astfelii de omeni, cari — nu cunoscu, nu au, nu pricpe altu interesu si bine pre lume, de cău a traî din inselarea si impilarea altor'a!

Trecutul intregu, de aproape 1000 de ani, peste totu astfelii ni-i aréta pre aristocrații magiari; dar in trecutu — n'a fostu lucru straordenariu acăsta, căci parol'a timpului era: *intunereculu si jugulu poporului*. Astadi insa domnii nostri sunt cei-ce vréu să figuredie ca cei mai dibaci representantie ai fōrtiei in epoca luminei si a dreptului; ei — maiestaticei „barbari moderni,” — mergu oblu a incercă să traduca — barbariele secolului al 15-lea in secolul XIX-lea!

Mai avemu in capulu a trei districte romane — pre romanii: *Bohatelu, Manu, Ivacicoviciu*; suntemu convinsi că — și acestia, desti s'au facutu luntre si punte domnilor, numai ca să se pote sustine, — curențu unul dupa altul vor urmă calea — lui *Popa, Pisoiu, Ionescu, Puscariu, Fauru, Tamasiu*, — pentru că, ori-cău de servili totu mai au — ondre.

Celu mai miserabile va fi — se'ntielege, celu din urma, intocmai pre cum celu mai bravu a fostu celu d'antaiu. —

Cestiunea manastirilor in Italia.

Am amintit si noi la rondulu nostru, că in parlamentul italiano din Roma, de 14 dile este in discusiune proiectul de lege pentru manastiri in provinciile romane, foste papali.

Noi, conșecinti principului nostru, că — celu de la potere, nici o data să nu escăda, si mai verosu să nu tréca de o data, cu o sariu — la estreme, — noi am aprobatu politică moderata a guvernului italiano de astadi.

Cestiunea monarchistilor in Italia ea

lalta, de la 1866 in căci, successivmente s'a regulat — astfelii, că *Institutele și ordinile calugaresci, cari se ocupă de crescerea tenerimei și de cauarea sanatății poporului, să se sustina de statu, sub inspectiunea statului; ér celelalte să se stergă*.

Acuma se lucra, ca acăstasi lege să se introduca și in Roma si pările romane, unde numeroiu manastirilor si alu ordinilor calugaresci este enormă.

Ministeriul — este pentru introducerea legei și in pările romane, dar cu unu adausu, ca adeca *Resedintele generalilor ordinilor si ale procuratorilor generali, să remana neatinse, sub juredictiunea santului parinte*.

Si — acestu punctu este, carcle a intenționat in Camera atâtă greutate, care a provocat scene drastice si o dispută infocata si irritata de 10 dile; ér afara pre strate a pusu in miscare multe mii de poporu, o formale *rescăla*, ce nu potu fi domolita, de cău cu poterea militare, prin versare de sange si sute de arestări.

Nu ne mirămu; — căci intr'adeveru prișepem candu unu deputat (Zanardele)eschisăma: „*Déca este ca să alegemus intre manastiri si generatiile loru din Roma, apoi mai bine sustinem manastirile de cău pre generali, căci acestia sunt mai verosu, cari facu periculose pre acelea!*”

Este pré droptu, — esperiștii a practica a dovedită acăsta de 3000 de ani in căci de unu milionu de ori, că de la capu se impuse pescete,” că — organole, ori cău ar fi de afurisite, déca faptori conduceatori ai loru sunt buni, nu potu, nu cutesa să fia infame. Sub *Iosifu al II-lea*, Imperatul alu Austriei, pre cău si pre unde strabatea ochiulu, si ajungea man'a lui, afurisitii de domni, unguri seu neunguri, tremurau de necasu și trebue să fia de omenie, dar — erau de omenie si crutau poporul! —

In fine, n'a fostu cu potintia ministeriului a reșis cu propunerea sa întrăga, ci a primitu unu emendamentu alu betranului Ricasoli, care dice că: *pentru sustinerea generalatelor, reprezentantiale ordinilor calugaresci din strainitate să se dñe pontificul pe fie-care anu o rentă de 400,000 lire, ér pre cău timpu santului parinte n'ar primă acăsta numita suma să se respunda generalatelor de a dreptulu*.

Cu atâtă acăsta greutate să a delaturat. — Intr'aceea Colegiul Cardinalilor a să pronunciă că, — *pap'a nu pote primă, si asiā lucerulu totu vine acolo, unde tientă ministeriul, ca adeca statulu să ingrășească de a dreptulu de acele generalate*.

Dar — pasindu Camer'a la desbaterea speciale a legei, alte greutăți să a redicatu, si a nume un'a mare, adeca a representantiei jesuitilor in Roma!

Maioritatea — asiā se imparea că nu va să scia de acestu generalu de ordine, pentru că nu voiesce a recunoște essintă ordinului jesuiticu.

Cum că decisiu-s'a, si déca da, — cum se va fi decisiu acăsta cestiune? — nu ni-e inca cunoscutu. Cacea cea insa trebue să constată, dupa discusiunile intemplete la acăsta ocasiune in parlamentul italiano din Roma — e, că *Italia* s'a apucat a lucră — nu numai pentru sine, ci pentru *intrăga creștinatate*, ba pentru *intrăga omenime!*

In Camer'a Italiei, in fact'a si la audiulu papei si alu santului Colegiu de cardinali — s'a condamnat la mōrte — nu de o data, ci successivmente — *calugerimea întrăga*. Nume, nici unu poporu n'a suferită atâtă dauna si rușine de la si prin calugari, ca si *Spania si Italia*; este deci pré naturalu, ca aceste tieri să incépea cu stergerea — institutiunii si a ordinilor calugaresci, prin detragerea mediliceloru de viață.

La noi romanii — calugerismulu inca trage de mōrte. —

Timbrul.

Am interuptu — in nrulu 23, sirulu dărilor indirecte — tocmai la timbru; pentru că intrevenisera alte cestiuni de dia, mai urgente. Dar — éta venimus să incheiemu opera ce am promis stimabililor cetitori, jacendum-ne la inima că, ori cine doresce a-si face o ideia chiara despre natur'a si sarcin'a dărilaru publice in — fericit'a Ungaria, din coloanele foiei noastre să-si pote ajunge acestu scopu.

Amicul nostru, ce ni se ingagiase a splică dările indirecte, a lasatu timbrul la urma, pentru ca acăsta mai grea plaga a tierii s'o supuna unor consideratiuni speciali, precum si merita ea.

Dupa acăsta scurta introducere — dămu cuvântul d-lui autoru, carele scrie:

Sub numele generalu de „timbru” luăm totă acela contribuție, ce se respundu in timbru, in competenție juridice si in taxe, pentru că totă au aceeași natură, si multu pucină totă se consideră, său celu pucină sub fietiunea de remunerare sau retribuție, pentru lucrul ce au deregatorii statului cu trebile particularilor.

Motivul introducerii acestei contribuții a fostu, ca in cău este cu potintia, spesile administratiunei de justiție să se retribue său compensație statului, din partea acelor, carei o cărcă. Statului si are deregatorii sei salariați, cari sunt detori a aplică legile si a face dreptatea foră privire la persoanele celor ce cărcă dreptate; de ora ce iuse nu toti civii statului au lipsa in asemenea măsură de acestu ajutoriu, legaliunea a afiatu de bine a pune bresi-cari taxe pentru inse-si acțiunile oficioase, ca asia fie-care se contribuie in proporție, in care să bucură de activitatea deregatorilor. Si decumva s'ar fi oprită acă, mai că ar fi justificabile, — cu totă ca dupa atâtă dări ce suntemu sălii a suportă, s'ar potă pretinde cu totu dreptulu, ca celu pucină justiția să fie gratuită; — in tiér'a nostra insa — numai titlul se cărcă, sub cari să se pote stărcă sudoreea miserei plebe contribuitorii, apoi cu titlul odata căscigatu, a abusă nu este peccat, — pentru ca domnia este scumpă, apoi steplanitorii nostri trebuie să domnească cu veri-ce pretiu! Astfelii si acăsta dare si-a parasită acuma destinatia; ea nu mai e chiamată să ajute spesile justiției, ci pre cont'a justiției să contribue la totă scopurile statului magiaru. Spesile justiției sunt precum vom arăta, cu trei milioane, si diușitate mai puine de cău ce a importătă darea de timbru pana acumă, si majoritatea camerei la inițiativa guvernului totusi nu s'a situit a-o mai urcă într'una măsură exorbitantă.

Se respunde acăsta dare in diferite moduri, sub diferiti titli, după o lege atâtă de complicata, in cău nu este omu in tiéra, care să o pricepe. Dlu deputatul național *Cosma* in discursul ce a tenu tu la bugetu in martiu a. c. in Cas'a repres. a Dietei ungurești, a dovedit chiar din motivele ministrului, cumea și elu, ministrul nu o pricepe.*)

Guvernul nu se năștesc să o lamurășca si simplifice, ci din contra din anu in anu o mai incărcă prin carpele, ca cu atâtă mai grea să fia de priceputu; pentru că elu numai folosu pote avea din nesciintă si retacirile contribuitorilor; fiind că acelă carele nu respunde taxele recerute la tempulu seu, si in mesură sa, se pedepsesc foră crutare cu o mulțetă de două, trei si dieci ori a sumei nerespunse!

In cadrul unui articolu pentru o gazeta — nici nu incapă descrierea tuturor titlilor acestei contribuții, si de aceea cauta să ne marginim la enumerarea momintelor generale; amintindu din specialități numai unele, cari mai adeseori vinu in aplicare.

Se respunde deci acăsta dare, precum am spus la inceputu, mai cu săma in trei moduri: a) ca timbru, b) ca competenție juridice, c) ca taxe; si nu este unu actu privatul său judecătorescu, unu documentu, unu dreptu, o censiune, ce ar fi scutita de acăsta dare, afara numai de causele criminali si cele de o natură cu densele, p. e. prevaricatiunile. Aici la noi, in libertatea nostra, nu te poti nasce, nu poti trăi — unu anu măcaru, dar nici nu poti mori ca să nu ai lipsa de timbru. Estrasulu matriculei, pre care-lu dă preotulu, sustinutu prin poporu, foră concursulu statului, — trebue să fia proveditu cu timbru de 50 or; căci celu ce lu folosesc, va fi pedepsit u platit 1 fl 50 or; — testamentul chiar trebuie să fia proveditu cu timbru de 1 fl; că de ar lipsi, vor respunde credii 3 fl; O dispusetiune mai nedreptă de cău acăsta nu se poate evita; pentru că timbrul numai la orasie se capeta, pre candu lipsa de testamentu se arăta si in cea mai neînsemnată coliba la tiéra, apoi lipsa de regula este urgentă, testamentul devine sigilat, si asiā calcarea legei este neevitabile! Astfelii despăgubirea seracimii pare că din adinsu s'a previne prin lege!

Darea de timbru a introdus-o Austria,

adeca némtiul sub absolutismu, insa essige rile si a nume timbrulu pentru testamente — esitu din creerii ungurului sub constitutia magiara! Asiā este libertates domnilor nosi de aceea sunt ei — pré nimerită port „barbarii moderni!”

Timbrulu se respunde dela documentația numite judecătrice, după trei scoli.

Scal'a I. in care cadu cambiale si cărți o natură cu densele, cu terminu de 3 luni, cea mai mică, se respunde 10 or. de la 1 fl; asia dela 1200 fl. 1 fl etc.

Scal'a II. in care cadu documentele care incapă neci in I. neci in III. cu deosebire de găzintile, cuitantile, etc. — este aproape de ori mai grea, si astfelii calculata ce, totu de 400 fl. să se respunda 1 fl. 25 or. — deci 1200 fl. 3 fl 75 cr.

Scal'a III. in care cadu totu felul contractelor privitorie la avere măscătorie este de două ori de mare ca II. Deci dela 200 fl. se respunde căte 1 fl. 25 or. in urmă dela 1200 fl. 7 fl 50 cr.

Despre acestea trei scale se pote da celu pucină, cumca sunt compuse după o temă óre-care; dar acăstă nu se poate da spre timbrulu ce se recere la procese.

Aci se recere după substrasulu procesului, si anume:

1. Pe acțiuni, petiții si protocoale, cumva substratul este, bani său valoare, p. 50 fl. căte 20 de or. dela fie-care cărlă; de 50 fl. in susu 50 or. de fie-care cărlă; (anexa la categoria prima 10, la a 2-a 15 or.) si dăra actele unui proces de 51 fl. sunt asemănătoare ca a unui proces de 10 mii său de un million!

2. Timbrulu judecătii pana la 50 fl. de 1 fl; pana la 200 fl. 2 fl 50 or; pana la 400 fl 5 fl; pana la 800 fl. 10 fl; de acă in urmăre sub percentuale.

3. Timbrulu apelativ este atâtă, cău si judecătii, cu acea deosebire, că dela 10 nu se urca mai departe; deci apelativă in procesul de 401 fl. este 10 fl. Totu ca in un proces de un milion! (Totu dreptatea ungurăscă!)

Decumva substratul procesului si avere măscătorie, fie aceea o palma de pământul său unu dominiu mare, actele procesului, alegatore si apelatore, sunt asemenea în 50 or. de cărlă, apelatore cu 10 fl.

Apelativă contra două judecătii egale si sedia după.

Va să dici, are unu tieranu unu proces pentru unu pament de $\frac{1}{4}$ de jugern, (de căci sunt forte dese, căci multi dintrierii nostri dicu, că mai bine să-lu mance domnii pame-tulu seu, ocupat prin vecinul său fratele și de cău să-lu lase părții contrarie! adeca că dreptatea cu ori-ce pretiu;) — care la locurile abia are valoare de 10 fl. si lu perde instantia prima, deci apelativă la a două instanță, este convinsu insa cumva are dreptu, da perdetu său pentru nesciintă judecătorilor său din alte motive, cari intr'o tiéra foră la ea și a nostra se intemplă forte a dese ori, deci mai apelativă o data la curtea supremă timbrulu apelativ = 20 fl; decumva perde aici, devine pedepsit u multă banala de 10—300 fl; decumva căsciga, a perdetu său spesile, căci după prae'sa magiara, candu să rescu sentințele, totdeun' a se compensa și reciprocamente, va să dică fie-care parte platește pe advocațul seu, si asiā afara de timbrul care a ajunsu la cifra de 40 fl. cu totul, mai să respunda onorariulu si diurnele avocaților celu pucinu 60 fl; in fine si-a rescamperat cu 10 fl. Totu atâtă constă si in procesul mare pentru unu dominiu; cestu de urma nici nu-lu sentiesc, celu seracu devincitoriu! (Astă este justiția magiara!) Năstea de 48, părțile aveau să platescă pe judecătoriu, de unde s'a nascutu proverbialul magiara: „*ha nincs pénzed ne perej!*” adică „déca n'ai bani, nu te lasă la procesu;” — acum'a trebuie să cumperi amă justiția de statu, si proverbialul are aplicare inca mult!

Dar să returnăm la obiectu; — insa altu nru, pentru ca într'aceea stimabilul lui judecătoriu să-i mai tréca de grătia —

Diet'a Ungariei

Siedint'a Casei reprezentantilor, de miercuri in 21 maiu fostu memorabile.

Dupa cele formali si dupa ce dlu Horn cercu si ministrulu de finantis promise comunicarea socotiloru despre anii trecuti,

Dlu ministru-priestinte Szaláry presenta patru propuner, seu proiecte de legi, totu referitorie la provincialisarea si regularea foste granitie militarie. Acestea se vor tipari si atunci vom ajunge a vorbi si noi despre ele, cari au importantia epochale.

Dupa acésta ministrulu de finantie espuna unprinsu bugetului seu pre anulu 1874 cu multe motive, dar puciu mangaiere. Despre acesta bugetu dămu o scrisoare sumaria la vale, de altcum vom avea ocazionalmente a discutat si critisit forte multu, caci — dorerea ce ne cauzu este nespusa, insasi cas'a cea atatu de magia, se intrebat.

In fine s'a mai facutu dispusetiuni, pentru prepararea unor propuner in privint'a mai multor lini de drumu feratu, si cu atat'a siedint'a s'a incheiatu.

Sumarul bugetului ungurescu

pentru anulu viitoriu 1874, dupa propunerea ministrului ung. de finantie, in siedint'a de miercuri, 21 maiu a. c.

Recerintie ordenarie: 210,265,303 fl. (Cu 3,078,731 fl. mai multu de catu estu timpu.)

Acoperirea ordenarie: 207,840,468 fl. (Cu 4,371,543 fl. mai multu de catu estu timpu.)

Deci in ordenariu se afla preliminatu unu deficitu de 2,424,835 fl. (Cu 1,297,812 fl. mai multu de catu deficitulu ordenariu de estu timpu: 3,722,647 fl.)

Recerintele straord. sunt: 43,298,318 fl. (Cu 214,051 fl. mai multu de catu estu timpu.)

Acoperirea straordenarie: 7,161,975 fl. (Cu 883,827 fl. mai mare, de catu estu timpu.)

Deci in straordenariu anului viitoriu se colimina deficitu de: 36,136,348 fl. (Cu 669,776 fl. mai puciu de catu estu anu.)

Recerintie pentru operatiuni de creditu si stocu: 8,958,023 fl.

Venit din aceste operatiuni: 15,862,033 fl.

Deci prisoru cädsciu: 6,904,010 fl.

Asia dara se prelimina pentru anulu 1874 venitul peste totu de: 262,511,644 fl.; Venitul peste totu de: 230,864,476 fl.

Prin urmare unu deficitu peste totu de: 347,186 fl. v. a.

De observat este simplu numai atat'a: 1. Că de mai multi ani, preliminariile celor statului ungurescu s'a arcatu prea luate. Asia de curendu aretarămu, că in 1871, dupa incheierea socotiloru, aproape 7 milioane s'a incassat mai puciu, decatul se preliminase de guvern!

2. Numai bunul Ddieu ni pote spune, unde, si cu ce conditiuni vom mai pota ca si imprumutu millionele ce se mai receru; ce creditul tieres, de candu lumea finanta incepe a ni cunoscce ciarlatanismul si politiciu, si celu finanziariu si celu natu-

— a scadiu la nimic'a, si dupa ce totu sa, din anu in anu se adeveresc, că — de multu se indeparta guvernul nostru cu bilantul echilibrat!

Eta aci in cifre, mai elocinti de catu 1000 Deak si Kerkápoli, — constata miser'a sub stepanirea magiara dualistica! Cine nu vede si nu precepe, pre acel'a Ddieu bate si adu-prepadescu!

Ceta ce trebue se constatajmu spre onoabilitati — asia dicendu — de totu nuantă, si mai intréga este nemultumita cu bugetu, si — partes mai mare dintre s'a peiora căte se pote de ageru contra guvernului de astazi, carele merge oblu spre ruit!

VIENA, in 8/20 maiu 1873.

Rebarea dilesi epochale de 3/15 maiu si deschiderea cabinetului de lectura, ambele de multu dorite de junimea romana

(Cu) Tote s'a urmatu — frumosu si in

bunu ordine, dupa programa. Joi in

noi la 8. ore e a inceputu servitiulu

in biserica la sant'a Barbara, teneri-

negă si multi altii assistandu; s'a tie-

scrisoare pentru odihna coloru ce si au

in scrisoare in lupta si suferintia; s'a as-

si practica basintate — despre aceea că

tote sunt posibili numai cu ajutoriulu lui Ddieu, care ajutoriu nici candu nu lipseste celor a celu merita; — deci se ne adoperam a-lu merita si in caus'a nostra nationala! Cum se-lu meritam?

De buna sema asiă, că — se nu vremu, ce nu este dreptu, er ceea-ce este cu dreptate nu numai se vremu, ci se vremu din tota inim'a, din totu susfletulu si din tote potintiele noastre: atunci ajutoriulu ceriului nu va lipsa!

Diumetate de ore a vorbitu parintele asupra acestei teme, carea — nu numai s'a potrivu de minune, dar a si placutu nespunsu!

Apoi chorurile — atatu alu teologilor romanii, catu si alu Romaniei june, au intonat — „Desprete-te Romane!“ — in modu doiosu, esaltatoriu!

Dupa terminarea actului sacru, junimea tota a plecatu la localitatea Cabinetului seu de lectura, unde comitetul cu buchete de flori asteptă pe gratiile si ilustrelle patroni — si ale Cabinetului, pre cum au fostu ale balului seu, pre domnene: Matilda Dumba, Maria Filisianu si Helena de Marenzeller, cari — punctu la 12 ore sosira, salutate din tote pările cu cea mai via placere. S'a inceputu deci solenitatea de inaugurare a Cabinetului de lectura, la care astora de junime si de numitele ilustre patroni, au mai assistat unu numeru frumosu de ospeti distinsi, intre altii, dlu de Marenzeller, eroul de la 1848/9 Axente Severu si protectorele societatei „Romania juna“, dlu B. G. Popoviciu.

Localitatea Cabinetului, (strat'a Marocanului nr. 8,) este destulu de frumosa si spacioasa, cuprindiendo patru incaperi, bine si cu gustu mobilate si arangiate; era — cum se cede indesu! Deci pre domnulu d. presedinte alu societati, dlu Joane Popu, fece inceputul rostindu cuventul seu de deschidere, prin carele — pana un'a-alt'a, si-deschisa si versat inim'a plina, naintea adunarii! Sun departe de a-mi intipui că a-si fi in stare macar numai in trasurele principali, a reproduce aici, cele-ce elocintele budie ale dlu Popu — cu multa maiestria retorica, si nu cu mai pucina inteleptiune politica si diplomatica pronuncia — astfelu, incat priiceputramu cu totii bine — si cele ce ni le spuse expresu, si chiar cele-ce — le tacu, pentru ca se le sciumu!

Vorbì despre sublimulu scopu alu vietii si stăruintielor nôstre ca romani; vorbì de — diu'a de astazi, ca a 25-a aniversare a adunarii si juramentului pre campulu libertatei, din Blasius, si — vorbì despre Jancu si socii sei, si ni spuse că — cine au fostu aceia, si ce am perdu noi printrensi! In scurtu spunendu, vorbì franeu si liberu despre tote căte se poteau vorbì in presint'a unui comisariu de politia! — (Caci din cõci de Laita — ciarlatanismulu constitutiunalu este inca multu mai nou si fragedu, decatul ca se fia elu in stare a suferi adunarii macar private fora intrevenirea politiei!) Si — pentru că „finis coronat opus“, ca de incheiare aduse laudele si recunoștințele intregei tenerimi — ilustrelor patroni, cari prin amabilitatea loru, cas si sprinjinea morale si materiale a loru — atat'a de multu contribue la realizarea tuturor intreprinderilor junimei!

S'a ceditu dupa aceea telegrama ce sosira din Pesta, Gratiu si Berlinu, prin cari se felicită societatea junimea romane din Viena pentru serbatorea dili! Si — apoi se cantă in choru mandru unu cantecu despre morțea lui Jancu, compusu de dlu Bumbacu a nume pentru acea serbatore! Cu atat'a — partea oficiosa a serbatorei s'a terminat si gratiile patrone dimpreuna cu mai multi ospeti, se indeparta, er junimea se puse in miscare, ca se essa afora la tiéra, la Liesing, pentru d'a petrece reștu dili — in verdetia si aeru liberu.

Mai nainte d'a vorbì despre aceasta excursiune, trebue se spunu că junimea nôstra a assistat si resp. participat la aceasta serbatoria cu cea mai demna seriositate, semtiendu dora toti bine, că — vorb'a este, despre libertatea nôstra nationala, pre carea — „barbarii moderni“ ni-au confiscat o si ni-o tienu legata prin frasene loru despre — constituine, parlamentarismu, si responsabilitate ministeriale, — cari tote sunt numai amagiri grele pentru noi!

In fine — numai inca căteva pucine despre Cabinetulu de lectura alu nostru, — caci despre celelalte nuante ale petrecerii junimeei afara la tiéra, nu voiu se intretinu pre onorabilulu lectore, nici nu-mi potu permite a ocupă — forta destula necesitate — spatiulu atatu de ingustu alu Albinei.

Cine va pricepe scopulu tenerimei romane

ne, ce l'a avutu in vedere candu s'a apucat a luară pentru infintarea unui Cabinetu de lectura romanu nationalu in Viena, cine va sci, en cete greutati, prin cete sacrificia, dupa cete zelose si nebosite staruiri — a succesu acestu maretui opu, — acel'a si numai acel'a si va poté intipui si totu de o data spică bucuria nemarginita a junimei acum, că si vede in coronata de succesu si realitate — oftarea si dorintu a junimei sale!

Acă, la acestu micutu punctu romanu in oceanulu strainismului, candu ori-cine, alu nostru sau strainu, se va infacișa, si candu va vedé si va cete opurile, productele spirituali ale marilor fii ai natiunei romane, — va trebui se se convinga si se reconosca că: acestu poporu — ori catu este elu de impiatul pretotindenia, intre ori catu de mastere imprejurari traiesc si se desvolta elu, — are vietia; si — are alu seu spiritu propriu, nedependinte de lumea ea strina; cu unu cuventu, 'si-are — ori catu de desbinat politicesc — individualitatea sa — un'a si identica, adeca: este una persoana morale, si are tote atributele dreptului d'a exista si a se afirmă — ca atare!

Si candu mai departe unu cercetatoriu, alu nostru si strainu, va tiené o revista peste multimea de diaria si foi literarie romane de prin tote pările, si se va convinge că: tote, dar tote bine, — desi multe dora pre cete reatacute si prin medilice reu alese — tindu la unu scopu comunu, unulu si acelasi, la emanciparea poporului romanu din jugulu orbiei si alu tirantei: atunci — va trebui se marturiseasca că, acesta natiune — merita a trai si a si ajunge indreptatitulu scopu!

Si — acestea recougetandu-le, nu ore chiar ideia a acestor si staruintele tenerimei nôstre pentru realizarea ei — sunt cea mai esclatante proba că: generatiunea juna a natiunei — este expresiunea viua si genuina a natiunei!

Apoi inca un'a. Foile nôstre politice, si in momentu desclinitu cele de preste Carpati, ni infacișieda — ce e dreptu — o deplorabile sfasire, unu contrastu infriicosatu alu spiritelor, ca si candu ele ar sta intr'unu inversiunat resbelu alu tuturor contra tuturor! Ei bine, tenerimea — nepreoccupata nici intre o parte, studia si judeca diferintele si — jora susu si tare că: pururia va fi condusa numai de interesulu romanismului, carele este unulu si identicu pretotindenia, pre cum este un'a si identica natiunea!

VICTORE.

Din Partosiu cott. Torontalu, sub 21 maiu.

Onorabil'a Representantia comunale ni trame spre publicare unu reportu despre alegerea de notariu in acea comuna, care alegere, si a nume modulu intrevenirei la aceea a autoritatii politice administrative, contrastandu cu cele de ieri ca cuventul cu pamentul, ea veritatea cu pechatul, pre bucurosu si spre adeverata fericire o inseram aici cu de amenuntul — cu atat'a mai vertosu, ca se se convinga domnii cei fora de lege, catu de afurisiti sunt ei, si catu de recunosceri suntemu noi!

Alegerea a avutu locu in diu'a de 15 maiu st. n. Poporulu audindu din „Albina“ si din tainele ce se respondesou si nemedilociu — despre infriocosatele si nerusinatele abusuri, ce domnii de la potere, a nume dd. pretori cercuali comitu pre la alegeri, se ingrozia tare, fiindu că scia ce i si dreptulu si-si propuse a profită de elu, alegandu-si unu romanu calificat si de omenia.

Pre catu insa de mare a fostu temerea si groză poporului, intocmai asiă a fostu si su prinderea loru, candu in acea dia de o data se pomeni cu dlu pretore cerecalu Millatinovicu in medilociu seu, carele numai de catu incepă a splică celor adunati că, spre ce scopu s'a infacișatu in medilociu loru, ce se lucra, si cum aci, dupa lege, dreptulu si de candidare si de alegere este alu poporului, numai catu poporulu deca tiene la lege, apoi cauta se candidodie si se aléga barbatu bine calificat; er — deca elu vră ca se nu se caiésca nici o data de fapt'a sa, apoi — cu man'a la cugetu, bine trebue se cerce si caracterulu seu omenia competintelui, pre care vră se si lu deces de notariu pentru tota vietii a sa.

Poporulu indulcitu de parintescu svatu, de o data, ca dintr'o gura strigă: Se trăiesca dlu Augustinu Iancu, notariul nostru! Se trăiesca dreptulu nostru d. pretore!!

Dlu pretore, de nou svatul pre alegatori si se traga săm'a cu sine seriosu, pentru ca mano-poimane se nu se caiésca. Dar poporulu

de nou, ca si dintr'o inima strigă: Se trăiesca alselu nostru Iancu!

Acum dlu pretore — si-descoperi marea bucuria, ca astă pre poporu atât de bine co'ntielesu si in deplina armonia, apoi strigă si elu: „Se trăiesca notariul Iancu! si-i luă pe data juramentului prescrisul, admonisandu-lu ca pre unu omu teneru si neespertu pe terenul acestui oficiu, se nu-si părda nici o data din vedere detorintele ce are catra oficiu si — catra poporu, si se se straduiesca prin zelu si omenia, a devenit de modelu altor'a, in tocmi pre cum poporulu prin portarea sa la alegere merita a servir altor comune de exemplu!

Bucuria poporului nu avea margini, vedindu pre unu domn superior alu seu cu atat'a respectu catra lege si cu atat'a iubire catra sine!

De aci se vede, ce bunu si recunoscerior este poporulu nostru pentru domnii sei buni si de omenia; dar — văi, catu de rari sunt atari domni!

Bun'a co'ntielegere si armonia intre popor se scrie parte mare de merita demnului preotu Zach. Dinna, precum si bravului docint din locu, cari nu lipsescou la nici o ocazie d'a invetă si lamină pre poporu.

Nou alesulu notariu este fiu de notariu din Ghiladu, cunoscutu de nationalistu bunu, si deci insuflandu cea mai buna speranta că — zelul seu nu-i va scăde, ci inca se va mai desvolta si afirmă — intru interesulu comunei si alu poporului ce l'a alesu, precum si a natiunei ce l'a nascutu!

Aradu, in 6/18 maiu 1873.

(Alegerea de notariu comunulu in opidulu romanu Siria.) Siria este pentru romanii din comitatul Aradului celu mai important locu; situat fiindu in promontoriu, tocmi in cotitur'a formata de cele mai marginasie ramuri ale Carpatilor; prin positiunea sa topografica inriuiesc nu numai a supra delului, ci totodata si asupra părilor padurene, precum si a celor campene. In orice miscari de natura politica, Siria da tonul, nu numai pentru cerculu seu, ci pentru romanii din intregul comitat. Candu noi romanii, vom perde cauza la Radna, apoi la Jenopole, si in fine chiar si la Buteni. Este unu procesu, mai multu socialu decatul politicu acel'a, care se petrece astazi in promontoriu si in specialu in Siria: navalirea elementelor straine, sprinjinte de omenii dilesi, asupra elementului romanu, lipsita de orice sprinjire din partea statului. — In promontoriu si in specialu, in Siria, se inmultiesc strainii. Acesta inmultire nu este din intemplant: ea este urmarea premeditata a dominirii magiare. Lupta magiarilor din comitatul Aradului este concentrate in munti promontoriali; aci voiescui ei se-si cäsoige terenu.

Despre insemetnata, ce acesta stare are pentru romanii din Crisiana, precum si pentru romanii in generalu 'mi voiu permite se vorbescu alta data mai pe largu; de ocamdata am atinsu numai atat'a, catu mi s'a vediutu de lipsa pentru infatiosarea insemetnati unei alegeri de notariu pentru Siria.

Caus'a nu este de interesu numai, chiar nici — mai vertosu localu; ea, indirectmente privesce pre toti romanii.

Siria este impartita in două comune; ună curata romana, — altă compusa din deosebite elemente venetice, ce s'a adunat aici — tatalu scie, din cete părți ale lumii.

La comun'a romana, vre-o 970-1000 familii, oficiul notarialu a fostu portatul de unu numit dnu J. Moldovanu, omu onestu, activu si romanu bunu.

Onoratulu Publicu va sci, in ce nemai posenitul modu si lipsitul acestu bravu romanu de oficiul seu. Vice-comitele Tabajdy Károly, o venitură si elu in acestu comitat, nu sci'u motivă procedură a sa cu alt'a, decatul că nu-i plac mustetetile dlu I. Moldovanu! Caus

nante de Pasoi incepè se mesore beaturile din pînătia săorei sale, lucrându-se să fie alese prin rudenii sale. — Dar sirienii sunt sirieni, omenei cu principii statorite: in data ce ei au audit, că dlu Szida a fostu de să în hînat pe la Bohás, Nyistor, Tabajdi și la pretorele Sánk a, ei s'au abatutu în calea lor.

Dlu Szida a remasă cu cătă-va dintre rudenii sale, cu prapaditii satului și cu unii, ce se numesca unitii din Siria, nu în biserică, ci prin birturi, și sub comandă vestitului Nyistor, generalu unealta alu strainilor, carele de asemenea se dice că ar fi romanu și unitu. Fruntea satului s'a slăturatu pe langa dlu J. Codrianu, notariulu asociatiunei aradane și vice-notariu la comitatu.

Este curiosu rolulu, ce magiarii d'impreuna cu credintiosii lor jocau în agitatiunile pentru alegere. Conoscendu spiritul ce domnesc între romani din Siria, statu magiarii, cătu și vestitulu Nyistor lucrau pentru J. Codrianu, scîndu, că prin nimicu nu pôtu să-i strice mai securu, decât prin acces, că-lu laudă! Unu anumit domou Sorbdn, asesoru comitatensu, a mereu chisă intr'atâta cu asta politica, incătu s'a juratu, că nu voiesce pre altu decât p're J. Codrianu. — Ce îstudabila cunoșcere a lipsei de popularitate!

Dar tôte aceste au fostu nămai acte de fătaria, ce romani din Siria, mai intelepti decât intregul nému asuprioriu, le sciun fără bine.

A venit alegerea. Pe langa tôte corumperile cu beature, pe langa toti banii magiarii, pe langa tôte presunile facute, dlu J. Codrianu primă 335 de voturi, era contrariul seu numai 282; — și totusi dlu Szida — să traiescă! Elu a fostu alese.

Să vedeti cum.

Unul dintre partisaniii aleului scosă 95 de plenipotentie de la 95 de veduve. — Vedetele otarira!

Este de prisosu a mai spune, cumca aceste plenipotentie, sunt unu ce misteriosu; de paru și fi fostu facute intr'unu modu propriu, adeca fara scirea vedovelor anumite. Căte-va dintre veduvele din apropiare au și venit in personala la fati' locului pentru ca să protesteze. Dar cu tôte aceste, desăi veduvele nu trasegeră nici cruce la ecele plenipotentie, plenipotentie au otarit! — Dlu Szida era favoritul — nu toomai alu vedovelor, dar alu presiedintelui.

Si partid'a că laita a avut cătă-va plenipotentie, dar — aceste au fostu respinse, pentru că erau facute după formele pretinse de lege, si pentru că erau date de mai tardi (?) — Mai multu! Complesantul presiedinte și-a datu invioarea ca, dintr'o casa să votedie doi, trei, patru si cinci insi, numai deca i se pareau a fi in vîrst'a de 20 de ani, fora ca să se cerce, deca ei sunt contribuabili independenti! — Pentru că astfelu cerea interesul' patriei! — — —

At fi ince multe abusuri de inspirat. Dar destulu este si atât's, pentru că, on, Publicul romanu să vîdă inca odata, in ce modu magiarii, disii frati ai noștri, soiu a se folosi de positiunea ce au — pre unu momentu, si a escamotă fără tôte rusește!

Ei, bine! suntemu invituiti, noi romani, că am agită pentru o „Daco-Romania”, pentru unu statu, care să cuprindă in sine pre toti romani de la Marea-Negru pînă in Tisza . . . Pote ceva să fie mai firescu decât astă! — Nei nu agitămu. Ensi-ne suntemu agitati. Procéda numai magiarii pre calea apucata, — ouerndu noi vom trebui să facem pe molcomitorii poporului! — I. S.

Varietati.

= (Ioanu Stuart-Mill,) scrietoriulu anglu, unul dintre ouetatorii cei mai puternici ai secolului nostru, a repausat de curendu in Italia. Opurile lui despre logica, economia națională si despre politica, sunt unu magazin bogatu de arme pentru cei ce vrău să lupte cu adeverul in contra mintiunii, cu sciuntia si cu investiția in contra ignoratiei si a intrigiei.

Nu este pre faci'a pamentului dôra unu popor apesat, său o classe nedreptatia, fora ca să-si aiba publicistii si conducerorii sei, cari să lupte cu armele faurite de Stuart-Mill, să lupte in contra apesarilor, in contra celor ce facu nedrepti tiri si foradelegi. Elu nu a creatu, ci mai vertosu au adunat productele calitative de la tôte genialitătilor ce i-au premersu. Adu-nandu-le, le-a ordinat. Pentru aceea opurile

lui sunt, cum diseramu unu magazin de arme bină alcuitate, la despusestiunea celuia ce vră se le manuescă in caus'a dreptatei. Republică literara i-a recunoscutu valoarea la tôte ocaziunile; l'a numit ornamentele națiunii angloilor. Inse in practica era altmîntre, că prochiamatu fiindu odata de candidat ca să fie alese la parlamentu, elu a cadiutu la alegere, chiar intr'unu cercu din Londra, si a reesituit altul care imprască bani. Totusi mai apoi elu a fostu membru alu parlamentului. Cine numai a suferit său mai suferă o nedreptate politica, sociala său economică, si are consciintia acestei nedreptăti, vră să o scuture, — este doritorul să vina dreptu recunoscintia, a lacremă la scriul mortului mare, la sieriiulu celuia cu logică ascunsita, cu cugetele uriasă și cu inimă nelinișcita. Candu' ore, opurile lui se vor traduce și în limbă romană? Au dôra noi nu avem nici o suferintă, si prin urmare nu sentim o lipsa de armă dreptăti? Era daca avem ceva bine său ceva dreptate, nu este cu cale să se steruește in noi convinsarea despre această avere? — Fratii serbi ne-au înfricuit in acela privintia. Ei au serbesce pre Stuart-Mill, li l'a tradus, acum 3—4 ani, junele principie Carageorgieviciu. — Dormi in pace, adormitule! convinsu că cei ce au traitu casă Tine, aceia nu moru!

— (Er o dovăda ecclatante) că cum sondă creditulu tuturor institutelor magiare in străinătate, ni dă reportulu ce-lu fece consiliul administrativ dominecă a trecuta adunare generală a Institutului magiaru de creditu ipotecarui. Din acelu reportă cunoscemul că, Institutul din cerutele in anulu decursu imprumută de 6,157.400 fl. totu prin parti cu ipoteca deplina, n'a fostu in stare d'a acordă de cătu numai 3,759.300 fl. din cauza că, inscrisele sale de amanet lumea financiară nu voia să le onoreze si cumpere! Tristu lucru acestă la unu institutu carele are asiediate 34,043.333 fl. cu o ipoteca in valoare de 104,031.188 fl! — Asia si manca domnii omeni'!

* (Unu triumf al junimii romane.) Sub acestu titlu ni se serie din Viena, cumca de candu cu noulu ordine de rigorose pentru medicina, după care din sciintele naturali este concestu a se face trei esamaine rigorose prealabile — in data dupa absolverea anului primu, — junele romanu, medicinistulu de alu II-lea anu V. B. a fostu celu d'antaiu, carele cu succesiu escelintă sustinutu tôte trele esamaine, si adeca două inca la inceputulu lui decembrie 1872, abia pucine septemani după trecerea sa de la universitatea pestana, la cea din Viena, era alu treilea septemană trecuta. A numă la acestu din urma esamenu a assistat lume multă din curiositate mare, si profesorele Dr. Schmarda era neobositu intru inventare si pueres de cătu mai grele intrebări, — dar in asemenea gradu era suprinsu si chiar uimitu de respunsurile romanasiului, cea-ce nici nu ascunseră domnii esaminatori, spre nespusă bucuria a studintilor romani ce assistau! — N'avemu d'a dice, de cătu că: junii studinti romani, deca si amă realminte națiunea si interesele ei vitali, si nu li potu mai bine servi, decât — intrecedu in studiu, sciintia si caracteru — pre toti cefalalti, si insuflându astfelu respectu in tôte partie.

** (Alessandro Manzoni,) am poté dice, cătă mai genialu poetu italiano din acestu secol, a morit de curendu in Milano, in etate de 88 ani. Mai vertosu rare si originali sunt possiele lui lirice, dar nu mai pucoiu escelintă si renunțate tragediele lui, pre cum si unele romantice. Operile lui sunt traduse in tôte limbele naționalor mari, si nemtii mai vertosu le stima foarte multu. Dar Manzoni a fostu si patriotu escelintă si a contribuitu in totu modulu la unificarea Italiei. De la 1860 in cîci elu a fostu chiamatu in Senatulu italiano.

Nr. 114—1873

Presid.

Anunciu!

Comitetul Asociatiunei transilvane, la cererea Comitetului arangiatoriu pentru primirea membrilor Asociatiunei la adunarea generale in Deva, din motive ponderose, in siedintă sa din 10 mai c. n. a. c. s'a afiatu indemnătu, a stramută adunarea generale pentru anulu cur. de pre 4 augustu cal. nou, diu'a defipta de adunarea generale de la Sabesiu,

pre 11 augustu c. n. a. c. si dilele următoare, totu in opidulu Deva.

Ceea-ce prin acést'a conformu șsloru 14, 21 si 25 din statutele Asociatiunei, se aduce de tempuriu la cunoștiinta publică.

De la presidiulu asociatiunei transilvane pentru literatură si cultură poporului romanu.

Sibiu, in 20 maiu 1873.

Jacobu Bologa, m. p.

v.-presedinte.

Joane V. Rusu, m. p.

secret. secund.

Avisu!

Am onore a incunoscintia pre on. Publicu romanu din giurulu Temisiorei, cumca am sositu in Temisiéra, unde voi dă 4 representantiuni teatrale, si a nume in 24, 26, 27 si 29 maiu st. n. in suburiul Fabricu, (sal'a bereriei, Aktienfabrikshof,) dintre cari, representatiunea de marti in 27 l. c. va fi in folosulu scelilor romane confessiunale din Fabricu. Inceputul este la 8 ore sér'a; pretiul: loculu I. 60 cr; alu II. 40 cr. v. a.

J. D. Joanesca, m. p.

artistu rom. din Galati.

Publicatiune!

P. T. Domnii membri ai societătei romane de lectura din Caransebesiu se invita prin acést'a la adunarea generală anuală, care se va tîne, conformu decisiunii comitetului, in 10 iuniu st. v. la 3 ore d. m. in localitatea societătei. Obiectele de deliberat vor fi amesuratul și lui 14 alu statutelor.

Din siedintă comitetului Caransebesiu, in 7 maiu 1873.

Presedintele:

Alessandru Stancoviciu.

Notariul:

Mihai Biju.

Prescurtari de Concurs.

Dupa „Gazeta Transilvaniei,” nrulu 36: Concursu pentru postulu de notariu cercuale in Recea, districtul Fagarasiu, cu terminu pana la 10 iuniu — cu unu salariu de 400 fl. si quartiru liberu.

Dupa Telegr. rom. nrulu 38:

Concursu pentru paroch'a Miclosilacu, protopresb. Muresiului — cu terminu pana la 17 iuniu c. v. —

Concursu pentru postulu de notariu cerc. in Jasiu, distr. Fagarasiu, cu salariu de 400 fl. si quartiru liberu.

Emolum. sunt: 4 jugere pamentu aratoriu, de la 69 familii căte o ferdela de bucate si o dia de lucru, stol'a usuata pana acum si casă parochiale.

Cone. pentru paroch'a Pischintiu — cu term. pana la 10 iuniu. Emolumintele sunt: 16 jugere pamentu aratoriu, 6 jugere fenatiu, dela 116 fam. căte o dia de lucru si stol'a indatinata.

Concursu pentru paroch'a Bogatù, protopres. Mercurii — cu terminu pana la 2 iuniu.

Emolumintele sunt: de la 170 familie căte o ferdela de cucurudiu si căte o dia de lucru si stol'a indatinata.

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante din Ciudanovita, protopresbiteratul Oravitei, comitatul Carasiului, se publica prin acést'a concursu.

Emolumintele sunt: 34 jugere de pamentu, birulu de la 142 de case, si stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupă acesta parohie sunt avisati, resursele loru, provedeute cu documentele prescrise in statutul org. bisericesc adresate comitetului parochialu, ale subsemnului protopresbiteru Jacobu Popoviciu in Oravita, pana la finea lunei lui maiu c. v. 1873.

Ciudanovita, in 6 maiu 1873.

Comitetul parochialu, in coñtielegere cu dlu protopresbiter 1—3 tractualu.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la sediul romana gr. or. confes. din comun'a Furdei, protopopiatulu Fagetului, se scrie prin acést'a concursu, cu terminu pana la 15/27 maiu a. o.

Emolumintele sunt: 105 fl. v. a. in bagă; 20 meti de grâu; 20 meti de cuoreni; 100 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 1 lb. de lumini; 10 orgi de lemn; 2 lami; 1 livadă; quartiru, si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupă acestu postu sunt avisati, resursele loru — instruite in sensul Statutului org. si adresate respectivului comitet parochialu, a le tramite rassimulai dnu Atanasiu Joanoviciu, protopopu in Faget.

Furdea, 30 aprilie 1873.

Comitetul parochialu, Cu scirea mea :

3—3 Atanasiu Joanoviciu, m. p. protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la sediul rom. gr. or. confes. din comun'a Joresci si filia' Bătesci, protopopiatulu Fagetu, se scrie prin acést'a concursu, cu terminu pana la 15/27 maiu a. o.

Emolumintele sunt: 60 fl. v. a. in bagă; 10 meti de grâu; 20 meti de cuoreni; 50 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 12½ lb. de lumini; 8 orgi de lemn; quartiru si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupă acestu postu sunt avisati a tramite resursele loru — instruite in sensul Statutului org. si adresate respectivului comitet parochialu, catra rass. dnu Atanasiu Joanoviciu, protopopu in Faget.

Joresci, 30 aprilie 1873.

Comitetul parochialu, Cu scirea mea :

3—3 Atanasiu Joanoviciu, m. p. protopresbiteru.

Loculu de cura

INSUL'A MARGARETEI

in nemedilocita apropiare de capital'a si resedent'a Buda-Pesta

Temperatură fantanelor artesice de 35° R. — Cade de porcelanu si de marmure, pre cîte tăiate in pîtra, si cu aparate de dusie, — partie de parcu maretie, — aeru esecintă, — 200 de odăi provedeute cu totu confortulu, — salouu mare de conversatiune, — gazete din tiera si din străinătate, — muzica pre fie-care dia.

Morburile intru cari ap'a insulei Margareta s'a folositu cu succesu sunt:

Podagr'a — reumele de musculi si de nervi — infiamările chronice de incheieturi si de plecăciuni si intepenirile după podagră, vatemări esterne, inventariate prin plumbu, tifosi si diabeti — dorerile de nervi — junguriile — scrofula cu bûbône si cōceres gâlcelor — bôlele chronice de piele — morbi de șase, morbul slabitione de picior — dorerile ce provin de la vatră, din afara său de versat, plegile dorește, intepenirea — pîtra din besica si bôlele de rerunchi — dorerile isterice, stricarea regulei in menstruatiune. etc. etc.

Se conodecă scădămentul in pretiu — la abonementu său cumpărare imprimă una de bilete pentru bal si pentru vaporu.

Lectorilor pre insula li se facu favoruri atât la băi, cîtu si la vaporu.

Comunicione cu capitalat'a in fie-care ora de două ori cu vaporul.

Segundul de vîră se 'ncepe la 1 maiu.

Comande pentru locuințe primesc Inspectoratul pe Insul'a Margare